

XVII VYRIAUSYBĖS VEIKLOS 2 METAI. KĄ NUVEIKĖ VYRIAUSYBĖ?

Patvirtinta daugiau teisingumo užtikrinanti mokesčių reforma

- Darbo apmokestinimas jau sumažėjo ir remiantis Seimo pavasario sesijoje priimtais sprendimais dar labiau mažės artimiausius 3 metus – 6 procentiniais punktais. Tai pajus 1 mln. gyventojų, gaunančių tiek mažas, tiek vidutines pajamas. Jau 2019 m. vidutines pajamas gaunantys šalies gyventojai per mėnesį „į rankas“ gaus 42 eurus daugiau, o per 3 metus – 77 eurus daugiau.
- Gyventojams, dabar gaunantiems mažesnes pajamas (500 eurų per mėnesį), vien dėl mokesčių reformos pajamos „į rankas“ per 3 metus padidės 61 euru.
- Lietuva taps konkurencingiausia darbo apmokestinimą turinčia Baltijos valstybe.
- Dideles pajamas gaunantys gyventojai mokės didesnę – 27 proc. progresinę GPM (gyventojų pajamų mokesčio) tarifą. Toks pokytis Lietuvoje įvestas pirmą kartą.

Patvirtinta daugiau teisingumo užtikrinanti pensijų socialinio draudimo reforma

- Pensijos didėjo ir didės pagal ekonominius rodiklius. Jau 2019 m. vidutinė senatvės pensija bus padidėjusi 24 eurus, o bendras vidutinės senatvės pensijos padidėjimas nuo 2016 m. pabaigos sieks 84 eurus.
- Bazinė pensija pagal Seimo pavasario sesijoje priimtus sprendimus pradės finansuoti iš valstybės biudžeto, o ne „Sodros“. Tai užtikrins bazinių pensijų tvarumą.
- „Sodros“ ir privatus kaupimas pensijai nebekonkuruos, bet papildys vienas kitą. Dėl šio pokyčio kaupiantieji pensijai gaus virš penktadalio didesnę bendrą pensiją. Sumažinus pensijų fondų administravimo mokesčius kaupimas pensijai bus per pusę pigesnis.
- Įvestos „Sodros“ įmokų „grindys“ ir „Sodros“ įmokų „lubos“.

Užtikrintas teisingesnis darbo apmokėjimas

- MMA (minimali mėnesinė alga) nuo 2019 m. sausio 1 d. bus padidėjusi 50 eurų, palyginti su 2017 m. pabaiga.
- Jau kitais metais dėl mokesčių reformos atlyginimai didės dirbantiems tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuose.
- Įgyvendintas mokytojų, dėstytojų, gydytojų, kitų biudžetinių įstaigų darbuotojų atlyginimų didinimas, patvirtintas naujas valstybės tarnybos įstatymas, užtikrinantis tarnybos modernizaciją.
 - Mokytojų alga šiemet jau padidėjo vidutiniškai 112 eurų ir kitais metais vidutinė mokytojų alga pasieks 1000 eurų. Atlyginimai šiais mokslo metais augo 70,5 proc. mokytojų, o tai reiškia, kad atlyginimų augimą šiemet pajuto trečdaliu daugiau mokytojų nei pernai. Mažėjant mokinių skaičiui daliai mokytojų ir ankstesniais metais mažėjo atlyginimas, tačiau šiemet šiuos neigiamus padarinius po etatinio apmokėjimo įvedimo pajuto trečdaliu mažiau mokytojų.
 - Vidutinis mokytojų atlyginimas 2016 m. buvo 783 eurais, 2017 m. – 822 eurais, 2018 m. – 934 eurais.
 - Per dvejus metus viešosiose gydymo įstaigose dirbančių gydytojų vidutinis darbo užmokestis pakilo 364 eurais (28 proc.), o slaugytojų – 196 eurais (29 proc.), rodo sausio-spalio mėnesių statistika. 2018 m. sausį-spalį atlyginimai, palyginti su praėjusiais metais, gydytojams vidutiniškai didėjo 16,4 proc., o slaugytojams – vidutiniškai 17 proc.
- Valstybės tarnybos pertvarka lemia lankstesnius darbo santykius, naujas motyvacines priemones. Kartu nuosekliai didėja darbo užmokestis. Planuojama, kad 2019 m. pareiginės algos bazinis dydis sieks 173 eurų po mokesčių.
- Per 2018 m. pirmą pusmetį po „Sodros“ įmokų „grindų“ įsigaliojimo mažiau negu minimalią mėnesinę algą gaunančių dirbančiųjų skaičius sumažėjo trečdaliu (bendras dirbančiųjų skaičius nemažėja). Šie žmonės jau gauna didesnes socialines garantijas ir senatvėje gaus didesnę pensiją. Pernai metų pabaigoje buvo apie 150 tūkst. dirbančiųjų, kurių pajamos nesiekė minimalios algos, o šių metų viduryje jų buvo 103 tūkstančiai.

Užtikrinta teisingesnė konkurencinė verslo aplinka

- Lietuva šiais metais užima pirmąją vietą Vidurio ir Rytų Europoje pagal sudarytas sąlygas verslui steigtis ir plėstis, kurti darbo vietas. Istorškai tai yra geriausias šalies įvertinimas pagal „Doing Business“ indeksą – užimame 14-tąją vietą pasaulyje. Lietuva padarė ypač didelę pažangą kurdama geresnę aplinką gamybos investicijoms svarbiose srityse: statybos leidimų išdavimo ir prisijungimo prie elektros tinklų srityse.

- Smulkus ir vidutinis verslas, ypač maisto produktų gamybos ir prekybos jais srityje, turės teisingesnes, labiau lygiavertes galimybes konkuruoti su stambiuoju verslu. Vyriausybė priėmė sprendimą mažinti biurokratinę naštą smulkiesiems verslininkams – parengta 16 priemonių, dėl kurių naudą pajus įvairūs verslo subjektai, pavyzdžiui, vykdančios mažos apimties mažmeninę prekybą, prekiaujantys savo užauginta žemės ūkio produkcija, mažais kiekiais gaminantys ar tvarkantys maisto produktus. Sugeneruotas 5 mln. eurų paramos paketas steigtis, plėstis smulkioms prekybos vietoms, taip pat skirtas paskatinti žemės ūkio maisto gamintojus kooperuotai veiklai. Apsispręsta dėl *e-vaučerių* priemonės, kuri bus naudinga tiek gyventojams, tiek ir smulkiam verslui.

Užtikrintas šeimos finansinis saugumas

- Įvesti vaiko pinigai (30 eurų per mėnesį) 2019 m. padidės iki 50 eurų per mėnesį. Tokia finansinė parama skiriama apie 500 tūkst. vaikų. Anksčiau dėl papildomojo NPD (neapmokestinamų pajamų dydžio) specifikos išmokos pasiekdavo tik 150-200 tūkst. vaikų.
- Jaunos šeimos gali pasinaudoti parama būstui įsigyti ir gauti nuo 15 iki 30 proc. būsto vertės dydžio finansavimą pirmiesiems namams. Naujos paramos priemonės populiarumas viršijo lūkesčius. Per porą mėnesių (programa pradėjo veikti 2018 metų rugsėjį) sulaukta beveik 2 tūkst. paraiškų skirti subsidiją pirmam jaunos šeimos būstui. 2019 m. parama toliau didės.
- Pradinių klasių mokiniams jau prieinamas Kultūros pasas, kurio paslaugų rinkinį sudaro 246 kultūrinės veiklos. Nuo 2019 metų pradžios kultūros pasu naudosis visi šalies mokiniai ir kiekvienam mokiniui kultūros ir meno veikloms bus skiriama 15 eurų per metus.

Užtikrintas valstybės finansinis saugumas

- Pirmą kartą pradėti planuoti pertekliniai valdžios sektoriaus finansai. Tai reiškia mažesnes išlaidas Valstybės skolos palūkanoms, didesnę investuotojų pasitikėjimą, skolos našta neužkraunama mūsų vaikams.
- Sukaupti finansiniai rezervai krizių prevencijai 2019 m. sieks 1,5 mlrd. eurų. Tai reiškia, kad Lietuva yra geriau nei anksčiau pasirengusi išgyventi krizes, jei tokios kiltų.

Užtikrintas teritorinis valstybės saugumas

- Gynybai pagaliau skiriami 2 proc. BVP. Tai reiškia, kad pagaliau mes *visiškai* apmokėjome NATO „draudimo polisą“ ir užsitikrinome besąlyginę NATO paramą grėsmės atveju.
- Stiprėja partnerystės su skirtingų regionų valstybėmis: JAV, Lenkija, Jungtine Karalyste, Japonija.

Užtikrintas darbo vietų saugumas

- Agentūros „Investuok Lietuvoje“ turimais duomenimis, pagal pernai į šalį pritrauktus tiesioginių užsienio investicijų projektus planuojama sukurti daugiau nei 6700 darbo vietų. Vienas naujausių sėkmingos veiklos įrodymų – JAV reitingų agentūros „Moody’s“ biuro atidarymas Lietuvoje kitais metais.
- Singapūro ir Airijos sėkmės istorijos ilgą laiką buvo pavyzdžiai, pagal kuriuos vystėme investicijų pritraukimo strategiją. Šiuo metu kartu su jomis turime garbę būti trejetuke šalių, kurioms geriausiai sekasi pritraukti aukštos pridėtinės vertės investicijas. Pasauliniame kontekste Lietuva šiemet pasiekė 3-iąją vietą pagal užsienio investicijų kuriamų darbo vietų vertę (pašokome iš 32-osios pozicijos). Geriau už Lietuvą pasirodė tik minėtos Airija ir Singapūras. *Tai rodo „IBM Global Location Trends 2018“ ataskaita.* Ne viename investicijų pritraukimo reitinge aplenkėme ne tik kaimynus, bet ir kitas pažengusias šalis.
- Pirmą kartą per pastaruosius metus regionuose sukurta daugiau darbo vietų nei Vilniuje. Vien 2017-2018 m. atsiradė naujos gamybinės įmonės Anykščiuose (šiltnamiai), Akmenėje (medžio drožlių gamykla), Marijampolėje (langų gamyba). Kaune ir aplinkiniuose rajonuose – naujos investicijos, orientuotos į automobilių elektroniką, komponentus, gelžbetonio konstrukcijas.
- Vyriausybė įgyvendina inovacijų reformą, birželį buvo priimtas Technologijų ir inovacijų įstatymas. Inovacijomis grįsta ekonomika lems didesnę našumą, šeštadaliu spartesnę darbo užmokesčio augimą, inovacijų pokyčius pajaus 53 proc. įmonių.

Užtikrintas gyventojų sveikatos saugumas

- Siekiant tausoti gyventojų sveikatą, mažinti alkoholio sukeltų padarinių mastą, įvesti alkoholio prekybos ribojimai – įsigyti ir vartoti alkoholį gali tik sulaukę 20 metų amžiaus asmenys, sutrumpintas alkoholio įsigijimo laikas, padidintas alkoholio akcizas ir uždrausta alkoholio reklama. Tuo pačiu metu sustiprinta šešėlinių veiklų prevencija, modernizuotas ir praplėstas tiek strateginis (vyriausybinis), tiek operatyvinis šešėlinių veiklų užkardymo lygmuo.
- Alkoholio suvartojimas šalyje 2017 m. pabaigoje buvo mažiausias per 10 metų.

- Įvestas naujas kompensuojamų vaistų kainynas, vidutinė vaistų priemoka nuo 2016 m. pabaigos jau sumažėjo per pusę – 47 proc.
- Vis labiau plečiasi socialiai atsakingų Lietuvoje veiklą vykdančių įmonių, kurios prisijungia prie inicijuoto bendradarbiavimo susitarimo gerinti maisto produktų sudėtį, ratas. Šiais susitarimais įmonės savanoriškai įsipareigoja gerinti maisto produktų sudėtį juose mažinant cukraus, druskos ir riebalų kiekį.
- Šiais metais buvo atnaujintas vaikų mitybos tvarkos aprašas, kuriuo siekiama, kad mažiausiems visuomenės nariams ugdymo įstaigose būtų tiekiamas kuo sveikesnis ir kokybiškesnis maistas.

Padidintas viešojo sektoriaus ir valstybės įmonių skaidrumas

- Urėdijos, „Lietuvos geležinkeliai“, „Registru centras“, įkalinimo įstaigos, viešieji gynybos pirkimai, „Kelių priežiūra“ – visur vyko pertvarkos.
- Vien dėl „Lietuvos geležinkelių“ pertvarkos 2018 metais šalies biudžetas gavo 34 mln. eurų dividendų. Tai didžiausia bendrovės išmokėta dividendų suma valstybei nuo 2012 m., paskutinį kartą įmonė dividendus valstybei išmokėjo 2015 m. (tuomet pervestas tik beveik 1 mln. eurų).
- Inicijuota ir įgyvendinama urėdijų reforma leidžia kasmet sutaupyti apie 13 mln. eurų.
- Įgyvendinus valstybinės reikšmės kelius prižiūrinčios įmonės „Kelių priežiūra“ pertvarką, 2019 m. bus sutaupyti 2,5 mln. eurų.

Proveržis mažinant korupciją

- Ženkliai padidintos baudos už korupcinius nusikaltimus. Baudos susietos su žalos dydžiu, nusikaltėlių gauta nauda (pavyzdžiui, gauto kyšio suma), todėl sankcijos dabar turi realų atgrasomąjį poveikį, o nėra tik simbolinės.
- 2019 m. įsigalios naujas pranešėjų apsaugos įstatymas, kuris garantuos pranešusių apie korupcinius reiškinius asmenų teisinę apsaugą.
- Inicijuoti pakeitimai dėl civilinio turto konfiskavimo.

Proveržis užtikrinant maisto kainų skaidrumą

- Vyriausybė priėmė sprendimus ir lapkričio mėnesį pateikė konkrečius įstatyminius pakeitimus Seimui dėl vartotojų apsaugos reikšmingo sustiprinimo. Numatyta suteikti Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai įgaliojimus atlikti kontrolinius pirkimus – „slaptojo pirkėjo“ tyrimus, suteikti įgaliojimus blokuoti prieigą prie vartotojų teises pažeidžiančių interneto svetainių. Didinamas gyventojų informuotumas apie kainų pokyčius ir juos lemiančius veiksmus, modernizuotas maisto kainų palyginamumo portalas veiks jau nuo kitų metų pradžios.

Proveržis mažinant šešėlinę ekonomiką

- Bendras šešėlinės ekonomikos lygis nuo 2016 m. pabaigos per 2 metus jau sumažėjo 2 proc. To nepakanka, todėl Seimo pavasario sesijoje patvirtintas inovatyvus paskatų šešėlinei ekonomikai sumažėti priemonių paketas. Garsiausias pasaulio šešėlinės ekonomikos ekspertas Friedrichas Schneideris pripažino tai beprecedenčiu skatinamųjų priemonių paketu. Dirbti ir užsidirbti legaliai bus lengviau, o mokestinės naujovės, įsigaliosiančios 2019 m., skatins tą daryti. Bus suteikta vienkartinė galimybė susimokėti pamirštus mokesčius, numatomos GPM lengvatos auklių, būsto remonto, automobilių remonto paslaugoms, socialinės paramos pratęsimas pradėjus legaliai dirbti. Nesąžininga, nelegali konkurencija taps sunkiau įmanoma – neskaidrus, mokesčių atžvilgiu rizikingas verslas neturės prieigos prie viešųjų pirkimų, tokiam verslui brangs skolinimasis. Didesnės sankcijos taip pat atliks efektyvią atgrasymo nuo mokesčių slėpimo vaidmenį.

Proveržis užtikrinant didesnę vaikų gerovę

- Pradėjo veikti vaikų **apsaugos nuo smurto sistema**. Kai kurie trūkumai išryškėjo sistemai pradėjus veikti ir į tai yra operatyviai reaguojama. Remiantis Statistikos departamento informacija, 2017 m. dėl smurto artimoje aplinkoje žuvo 6 vaikai, o 2018 m., Policijos departamento duomenimis, dėl smurto artimoje aplinkoje nežuvo nė vienas vaikas.

Pasiekti rezultatų rodikliai kalba patys už save

- Lietuva užimą 2-ąją vietą pagal gyventojų gerovės augimo spartą Vidurio ir Rytų Europoje. Nutraukta kelerius metus užtrukusi šalies vystymosi pauzė, gerovės lygis (2017 m.) jau didesnis už Slovakijos, Estijos (vertinant pagal BVP vienam gyventojui atotrūkį nuo ES vidurkio).

Kas toliau?

- Būtiniausių struktūrinių pokyčių paketas patvirtintas Seimo pavasario sesijoje, bus pilnai įgyvendintas šios Vyriausybės kadencijos metu.
- Struktūriniai pokyčiai vyks 6 srityse: švietimo, sveikatos apsaugos, inovacijų, mokesčių, pensijų ir šešėlinės ekonomikos mažinimo. Mokslininkų vertinimu jie padidins šalies BVP daugiau nei 2 proc., padidins dirbančiųjų gyventojų skaičių, bus sukurta 26 tūkst. darbo vietų, lems didesnį šalies inovatyvumą. Šiais pokyčiais įgyvendinta net 14 iš 18 tarptautinių institucijų rekomendacijų.

- Po daugelio metų laukimo pagaliau pasiryžta vardan šalies pažangos ir gyventojų gerovės įgyvendinti tai, kas buvo seniai žinoma.
- Maisto kainų problematika iki šiol buvo apleista sritis. Kai kurių būtiniausių maisto produktų kainos Lietuvoje jau seniai perkopė ES šalių vidurkį ar su juo susilygino, nors Lietuvos gyventojų pajamos vis dar yra beveik tris kartus mažesnės nei ES vidurkis. Esame antra šalis po Rumunijos, didžiausią savo pajamų dalį skirianti maistui. Vyriausybės inicijuotas priemonių paketas yra ypač orientuotas į konkurencinės aplinkos gerinimą ir kartu nesąžiningos konkurencijos problemų sprendimą. Nesąžiningos konkurencijos rizikos veiksniai, remiantis Jungtinių Tautų Organizacijos, Europos Komisijos, Tarptautinės vartotojų asociacijos duomenimis, yra jau seniai matomi ir kitose šalyse. Lietuvoje šiai problematikai iki šiol nebuvo skirta dėmesio, tačiau Vyriausybė tai keičia.